

PENNINGS' KEERZIJDE

2009 -10

Redactioneel

Wederom een gevarieerd aanbod. Ik wens u veel leesplezier en houd me als altijd zeer aanbevolen voor uw bijdragen: laat het mijn secretaris weten: hvdvo91@planet.nl
Oudere nummers van deze nieuwsbrief op: home.planet.nl/~vorst265/medals.html

14 december 2009, Arssen
Waldemar Pennings

Nieuws en aankondigingen

Museum Beelden aan Zee in Scheveningen laat vanaf **15 december** a.s. tot **31 januari 2010** een overzicht zien van de Nieuwjaarspenningen van Theo van de Vathorst en Geer Steyn uit de collectie van Frans en Lideke Peese Binkhorst. De betreffende vitrines zullen in de Studiezaal van het Sculptuur Instituut (helemaal achter in het museum) geplaatst worden.

JAARPENNINGEN VAN THEO VAN DE VATHORST

Sinds 1968 maakt Theo van de Vathorst penningen ter gelegenheid van het Nieuwe Jaar.

In het begin sporadisch, later vrijwel elk jaar,

De eerste is van karton gemaakt en als onderzetter of bierviltje te gebruiken.

Soms is een Nieuwjaarspenning ontworpen naar aanleiding van een gebeurtenis of feit, zoals in 1975 het fietsmonument van de ANWB, of in 1996 de 'anti melk'-penning, of de 'hekel'-penning uit 1983 tegen de vervuiling door hondenpoep.

Maar bovenal toont Van de Vathorst met milde humor zijn interesse voor mensen, hoe ze zich gedragen, hoe ze zich voelen.

Theo van de Vathorst zegt: "Ik zie de penning als een zelfstandig object en het tot stand brengen van de verbinding tussen beide kanten als een uitdaging".

Voor hem is er geen 'voor'- en 'keer'zijde, maar de 'ene' en de 'andere' kant. Beide kanten van een penning zijn gelijkwaardig, elkaar aanvullend. Helaas is het niet mogelijk beide kanten steeds ten toon te stellen, vandaar bij de expositie enkele aanvullende foto's.

JAARPENNINGEN VAN GEER STEYN

Na zijn benoeming in 1980 als docent Beeldhouwkunst aan de Koninklijke Academie in Den Haag, besluit Geer Steyn een traditie van zijn leermeester Piet Esser voort te zetten.

Jaarlijks organiseert Esser op de Rijksacademie in Amsterdam een kerstdiner voor zijn studenten, waarbij zij van hem een speciaal gemaakte jaarpinning als geschenk ontvangen.

Voor Geer Steyn vormt dit gebaar van geven een gebaar van saamhorigheid in een tijd van toenemende individualiteit.

Van 1983 tot en met 1989 – van kuifleeuwerik tot en met lupus – geeft ook hij zijn studenten een jaarlijks aandenken: een keramische penning zonder keerzijde met een afbeelding van een dier.

Daarna maakt hij jaarpenningen om ze ten geschenke te geven aan wie hij zelf wil. Het zijn intieme kleinoden waarvan beide zijden aan elkaar zijn gerelateerd. Het is geen willekeurig dier dat wordt afgebeeld, maar een die het afgelopen jaar een bijzondere rol in zijn leven heeft gespeeld of hem speciaal heeft geïntrigeerd. Tegelijk, en misschien wel allereerst, is het een zoektocht naar vorm en vlakverdeling op het kleine, meestal cirkelvormige vlak. Door al het overbodige weg te laten probeert hij tot de essentie van het onderwerp door te dringen. Dit wordt nog eens extra geaccentueerd door het kleuren van het terracotta materiaal.

Tentoonstelling van VPK-penningmakers

Op 13 december is in Galerie De Ploegh (Soest) een tentoonstelling van penningen geopend. Op deze tentoonstelling wordt penningkunst van VPK- en Ploegh-leden getoond en van kunstenaars die ooit een opdracht voor de VPK hebben uitgevoerd.

Nieuwe penningen

Marina van der Kooi, Het mirakel, 2009, brons.

Marina schrijft erbij:

“Hierbij drie penningen die ik afgelopen zomer maakte.

Ik had twee inspannende penningopdrachten voltooid en ik bleef nog wat naspelen.

Omdat de dans van de koeien in mijn werk een actueel thema is, was dit het resultaat: drie dansen van koetjes, het Mirakel van Broek in Waterland.

Ik zie vanuit mijn atelier temidden van de weilanden elk voorjaar het wonder geschieden van de koeienvreugde wanneer de winterstalling open gaat en de dieren het weiland weer innemen. Het is dan ook vreselijk dat steeds meer boeren zich gedwongen voelen om uit economische overwegingen de koeien ook in de zomer op stal te laten. Omhoog met die melkprijs!.

Het Mirakel zelf meet 7.7 cm in doorsnede:

Het Klein Mirakel heeft doorsnede van ongeveer 8cm:

En het Groot Mirakel heeft een doorsnede van ongeveer 12 cm:

Alle penningen in brons en ook zelf gepatineerd natuurlijk.”

Meer informatie op: <http://www.marinavanderkooi.nl>

Gesignaleerd

De penny-penning, diverse biologische grondstoffen, 2009, milieulabel A.

De Limburgse penningmaker Sef Verschraelen zoekt steeds naar nieuwe expressiemiddelen om zijn boodschap over het voetlicht te brengen. Als kind werd hij (figuurlijk) doodgegooid met penny-wafels en dat is voor hem icoon gebleven voor het begrip koekje. Toen dan ook de Verenigde Wafelfabrieken te Soetegouw met het verzoek kwamen om een penning te ontwerpen voor hun derde eeuwfeest, viel dat bij Sef in vruchtbare aarde. Op een penning tentoonstelling had hij al eens penningen van brooddeeg gezien en daar had hij inspiratie uit gehaald. Hij heeft een grote voorkeur voor vergankelijk materiaal, waarover later meer. Na een aantal pogingen (Sef maakt altijd meerdere ontwerpen) kwam hij uiteindelijk met de penny-penning. Op het eerste gezicht ziet deze penning eruit als drie gesuikerde chocolade biscuitjes opeen gestapeld, en dat is het dan ook. Op het onderste biscuitje staat het embleem van de Verenigde Wafelfabriek (op de foto helaas niet zichtbaar). Elk biscuitje staat voor een eeuw en de suikerkorreltjes staan voor het zoet dat de fabrieken in deze driehonderd jaar gekend hebben. Zoals Sef zegt: ‘D’n gedachte achter den penning is veur mich d’n crux’.

De directeur van de VWF was meteen verrukt van dit ontwerp. Hij had zelf niets met penningen ('niet meer van deze tijd') maar hij zag meteen dat deze penningen al zijn klanten blij zouden stemmen, hetzij om een tijdje te bewaren, hetzij om meteen te consumeren. Dit laatste spoort geheel met de filosofie van Verschraelen. Hij plaatst vraagtekens bij het zogenaamd tijdloze van ouderwetse penningen in deze hectische consumptiemaatschappij. Deze tijd kenmerkt zich door vluchtige en kortdurende kunstuitingen en de penning zou zich daar bij moeten aansluiten. Hij vindt het zelfs onethisch om penningen in brons te gieten en daarmee deze steeds schaarser wordende grondstof aan nuttiger gebruik te onttrekken. Zijn penning moet dan ook nadrukkelijk gezien worden als een poging om dit kunstmedium weer centraal te plaatsen in deze moderne tijd. Bij mijn weten is deze penning een novum: niet alleen ligt hij goed in de hand, maar ook lekker in de mond. Smakelijke Sculptuur zogezegd. Deze penning kreeg bovendien het milieu-label A, vanwege haar marginale beslag op grondstoffen.

Interessante websites

De website www.penningkunst.net is geheel vernieuwd en bevat nu naast uiteraard veel informatie over penningen en verwijzingen naar penningmakers ook verwijzingen naar een aantal beeldhouwers. Het is een waar genoegen om over deze website te surfen. Let op: **.net** aan het eind. Ook de websites www.penningwerkplaats.nl en www.penningmakers.nl) zijn nu voorzien van afbeeldingen.

Voor het tweemaandelijks tijdschrift over penningen en munten *De Beeldenaar*:
<http://www.debeeldenaar.nl>

Ook beeldhouwer-schilder-penningmaker Henk Evertzen heeft zijn website drastisch vernieuwd: www.henkevertzen.nl

Websites van (penning-)handelaren:

Karel de Geus, zie zijn website <http://www.kareldegeus.nl/>

Mevius Numisbooks <http://www.mevius.nl/> en Schulman <http://www.schulman.nl/>

Een antiekhandelaar met vaak interessant penningmateriaal is Mr. J. Haffmans:
<http://www.haffmansantiek.nl/>

Reacties van Familieleden

Wilhelmina Pennings schrijft:

Af en toe lees ik uw interessante artikelen nog eens over. De laatste maal viel mij op dat er tot nu toe geen reactie van Lucie Nijland is gekomen op uw artikel in Heerwijde 2008-3 waarin u zich nieuwsgierig toont naar haar mening over de Erasmus penning van Joop Hekman.

Doordat zij niet reageerde op uw uitdaging, wil ik er wel iets over vertellen, want ook ik let altijd goed op de halsafsnijdingen bij portretpenningen. Deze zeggen namelijk ook iets over de kunstenaar.

Joop Hekman heeft Erasmus met gesloten ogen weergegeven alsof hij diep nadenkt. Daarbij kon hij zich even van de buitenwereld afsluiten voor een diepere concentratie, zoals wij allen dit wel eens plegen te doen bij een overdaad aan externe impulsen. Daar was Erasmus zeer

gevoelig voor, wat voor menigeen alleen al door zijn merkwaardige levenswandel kan worden verklaard. Joop Hekman wilde bovendien het penningfond gebruiken voor tekst. Om niet in rommeligheid te verzanden, heeft hij daarom de verbeelding van de halspartij als

ondersteuning van het hoofd weggelaten. Bovendien zweeft Erasmus' grote geest hiendoor wat hoger in het vlak en blijft deze los van zijn lichaam, het aardse. Dat komt overeen met de denkwijze van Erasmus; hij was namelijk wars van het najagen van eigenbelang en ergerde zich aan de wijze waarop men klaar stond om over elkaar een oordeel te vellen. Erasmus predikte naastenliefde en stelde daarvoor allerlei dogmatische beginselen ter discussie. Hem afbeelden op de penning met een dubbele bontkraag zou dit beginsel aardig doen wankelen. Per slot dreef hij wel de bleding van een notabele. Ik ben ervan overtuigd dat Hekman bewust het accent op deze aspecten heeft willen leggen met zijn vormgeving. Met de verbeelding van de grote baret van Erasmus gaat Hekman niet zover als Bernd Göbel (zie Heerzijde 2009:5) die de pruik van Hindel los bij de penning levert. Bovendien kon Hekman de baret goed gebruiken om de herkenbaarheid van Erasmus en om het portret met de bovenrand van de penning te verkleven, wat het zweverige effect geraffineerd stabiliseert.

Reactie van Waldemar:

Beste Wilhelmina, wat heb jij een fraai regelmatig handschrift!

EINDE VAN DIT NUMMER